

אל הכהן, והגישה אל המזבח.

והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה, והקטיר המזבחה".

אילו נאמר בתחילת הפסוק "והבאת אשר יעשה מאלה לה" [ולא כדכתיב "והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לה"'], הייתי אומר שהיות ובהמשך נאמר דין הקטרת הקומץ ["אזכרתה"], הרי הכי הוא משמעות הכתוב:

אין לי שמעון הגשה אלא קומץ בלבד.

מנחה, לפני שנקמצה, מנין שהיא טעונה הגשה?

תלמוד לומר "והבאת את המנחה ... והגישה".

מנחת חוטא מנין שהיא טעונה הגשה?

תלמוד לומר "את המנחה", לרבות מנחת חוטא להגשה.

ואיכא לתמוה, אמאי איצטריך קרא למנחת חוטא — והלא דין הוא שתהיה מנחת חוטא טעונה הגשה, בלימוד של "במה הצד":

ב-ט שהרי נאמר הבא מנחת חוטא, שהיא חובה, ונאמר נמי הבא מנחת נדבה.

מה מנחת נדבה טעונה הגשה, כדכתיב במנחת מרחשת, אף מנחת חובה של חוטא טעונה הגשה.

וכי תפרוך: מה למנחת נדבה שכן טעונה שמן ולבונה, תאמר במנחת חוטא שאין בה

שמן ולבונה?!

מנחת סוטה תוכיח, שאין בה שמן ולבונה, ובכל זאת היא טעונה הגשה, וכדילפינן לה לקמן.

אלא דאכתי איכא למיפרך: מה למנחת סוטה שכן היא טעונה תנופה, ואילו מנחת חוטא ומנחת נדבה אינן טעונות תנופה?!

מנחת נדבה תוכיח שאינה טעונה תנופה ובכל זאת היא טעונה הגשה.

וחזר הדין. לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה. הצד השווה שבהן במנחת נדבה ובמנחת סוטה ששוו לקמיצה, ושוו להגשה. אף אני אביא מנחת חוטא, ששוו להן לקמיצה, ולכן היא גם תשוו להן להגשה.

ואכתי איכא למיפרך: מה להצד השווה שבהן, שכן הם הוכשרו לבא בעשיר כבעני, תאמר במנחת חוטא, שלא הוכשרה לבא בעשיר כבעני, שהרי העשיר מביא קרבן בהמה או עופות?!

הילכך, כיון שלא ניתן ללמוד דין הגשה במנחת חוטא בלימוד של כמה מצד, תלמוד לומר ריבויא — "את המנחה", לרבות מנחת חוטא להגשה.

רבי שמעון אומר [ולא בא רבי שמעון לחלוק על תנא קמא, אלא להוסיף לימודים נוספים]: נאמר בתחילת הפסוק "והבאת את המנחה" — לרבות מנחת העומר להגשה. והראיה דלישנא ד"הבאה" היא לרבות את מנחת העומר, שהרי וכן הוא, הכתוב, אומר: "והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן".

מן החיטין תאמר במנחת סוטה שהיא מן השעורין, מנחת העומר תוכיח. וכי פרכת מה למנחת העומר שכן טעונה שמן ולבונה, מנחת חוטא תוכיח.

והזר הדין. לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה. הצד השווה שבהן, שבמנחת העומר ובמנחת חוטא, ששוו לקמיצה ושוו נמי להגשה, אף אני אביא מנחת סוטה, ששוותה להן לקמיצה, ולפיכך תשווה להן להגשה. ואם כן תיקשי, אמאי איצטריך לריבויא דקרא למנחת סוטה להגשה!?

ומשנינן: משום דאיכא למיפרך: מה להצד השווה שבהן, שכן לא הוכשרו לבא כשהן קמח אלא סולת [שמנפים את הקמח היטב]. תאמר במנחת סוטה שהוכשרה לבא קמח.

הילכך, תלמוד לומר ריבויא למנחת סוטה, שנאמר במנחת מרחשת "והקריבה".

רבי יהודה אומר: מהכא ילפינן, מדכתיב בתחילת הפסוק "והבאת", [דיליף מינה רבי שמעון הגשה במנחת העומר] מכאן למדנו לרבות מנחת סוטה להגשה.⁽²³⁾ וכן הוא אומר בפרשת סוטה "והביא את קרבנה עליה". אבל, מנחת העומר סבר רבי יהודה לא צריכא קרא.

מאי טעמא לא צריכה מנחת העומר קרא?

ומכך שנאמר בהמשך הפסוק "והקריבה", יש לנו לרבות מנחת סוטה להגשה. שהרי, וכן הוא אומר בפרשת מנחת סוטה — "והקריב אותה אל המזבח".

אלא שיש לתמוה, אמאי איצטריך להאי ריבויא, והלא דין הוא, שאפשר ללמד בקל וחומר שמנחת סוטה טעונה הגשה מדין מנחת חוטא:

ומה מנחת חוטא, הקלה, שאינה טעונה תנופה, בכל זאת היא טעונה הגשה. מנחת סוטה החמורה ממנה, שטעונה תנופה, אינו דין שטעונה הגשה!?

ואיכא למידחי: מה למנחת חוטא שכן באה חיטין, והרי היא חמורה ממנחת סוטה שאינה באה אלא מן השעורין.

אלא דשוב איכא למיפרך: מנחת העומר שהיא באה מן השעורין תוכיח שהיא טעונה הגשה, וכדילפינן לה לעיל.

ומשנינן: מה למנחת העומר שכן טעונה שמן ולבונה, תאמר במנחת סוטה שאינה טעונה שמן ולבונה.

ואיכא למיפרך: מנחת חוטא תוכיח, שאין בה שמן ולבונה ובכל זאת היא טעונה הגשה. וכי תימא מה למנחת חוטא שכן באה

שנאמר בהם דין מערביט דרומית, וכמו שנדרש לעיל [יט ב] מפסוקים שנאמרו בהם. אולם עדיין יקשה קושית הטהרת הקדש, מאחר שבמנחת סוטה נאמר בפירוש שההגשה נעשית קודם הקמיצה, אם כן למה הוצרכנו לעיל לדרוש מ"מנחה" שכל המנחה טעונה הגשה, ולא רק הקומץ, וצ"ע.

23. הקשה הרש"ש, הרי בפרשת סוטה נאמר קודם הקמיצה "והקריב אותה אל המזבח". ופירש רש"י שם שזהו הגשה. והביא שכבר הקשה כן המהרש"א בסוטה. והעולת שלמה יישב שאמנם ידענו משם עיקר דין הגשה, אבל עדיין לא ידענו שצריכה קרן מערבית דרומית, ולכן צריך ריבוי כדי לכוללה עם שאר המנחות

— כי מדינא, מלימוד קא אתיא:

ומה מנחת חוטא, שאינה טעונה תנופה, הרי היא טעונה הגשה. מנחת העומר, שטעונה תנופה, אינו דין שטעונה הגשה!

וכי תפרוך: מה למנחת חוטא שכן באה חיטין — מנחת סוטה שבאה מן השעורין תוכיה! (24)

וכי תפרוך: מה למנחת סוטה שהיא חשובה, שכן היא באה לברר עון — מנחת חוטא תוכיה.

וחזר הדין. לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה. הצד השווה שבהן שכן שוו מנחת חוטא ומנחת סוטה לקמיצה, ושוו להגשה. אף אני הביא מנחת העומר, ששוותה להן לקמיצה, ולפיכך תשוה להן להגשה.

ולמוד זה של מנחת העומר ממנחת סוטה וממנחת חוטא הוא לימוד הגון — ומאי פרכת?! שאין עליו פירכא.

אלא שלימוד זה של רבי יהודה הוא קושיא לרבי שמעון דיליף מ"והבאת" למנחת העומר, ואמאי לא יליף לה מהצד השווה שבסוטה ובחוטא?!?

ומתרצינן: רבי שמעון פריך הכי: מה להצד השווה שבהן, שכן הם חשובים ממנחת העומר, משום שהם מצויין בכל השנה פעמים רבות, תאמר במנחת העומר שאינה קריבה אלא פעם אחת בשנה!

ורבי יהודה סבר, אדרבה, הא, מנחת העומר, מצויה טפי, שודאי שהיא באה בכל שנה, אבל הנך, זימנין דלא משכחת לה כלל. (25)

והשתא מביאה הגמרא את המשך הברייתא, דקאמר התנא: או אינו אומר "והבאת" אלא לענין אחר לגמרי, ללמד שיחיד מתנדב ומביא סוג של מנחה אחרת, חוץ מאלה שבענין [דהיינו, חוץ מחמשת המנחות הכתובות באותה פרשה, שהן מנחת סולת, מחבת, מרחשת ורקיין וחלות של מאפה תנור] שכל אלו הכתובות בענין באות מן החיטין, ובא הכתוב ללמדך שיחיד יכול להתנדב גם מנחה מן השעורין!?

ודין הוא שיהיה היחיד מביא מנחה מן השעורין כשם שמצינו אצל מנחת ציבור — ציבור מביא מנחה מן החיטין חובה, ומביא מנחה מן השעורין חובה, ואם כן, אף יחיד שמביא מנחה מן החיטין נדבה, יביא נמי מנחה מן השעורין נדבה.

העומר ולא על מנחת סוטה.

25. כתב הרש"ש, מכאן יש ללמוד גם כן הלכה לענין דין תדיר ושאינו תדיר, באופן שיש לפניו קריאת שמע וברכת המזון, שקריאת שמע קודמת, כי אף על גב שבברכת המזון יכול להתחייב כמה פעמים ביום, מה שאין כן בקריאת שמע, שהיא רק שתי פעמים ביום, מכל מקום, קריאת שמע נחשבת תדירה יותר, משום

24. לכאורה יש להעיר, מנין לרבי יהודה לרבות מ"והבאת" מנחת סוטה, ושוב ללמוד בקל וחומר מנחת העומר? ומדוע לא נאמר ש"והבאת" מלמד על מנחת העומר, ושוב אין ללמוד קל וחומר על מנחת סוטה, כי מה למנחת חוטא ומנחת העומר, שהן סולת!?! וצריך לומר, שהיה יותר נראה לרבי יהודה ללמוד משם מנחת סוטה, וכמו שכתבו התוס' לרבי שמעון, שהיה נראה לו יותר ללמוד מ"והבאת" על מנחת

מרבה אני שאר מנחות, שיש מהן הקרבה לאישים, ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהן לאישים.

והלא מנחת נסכים כולה לאישים, ואם כן, יכול יהא טעונה הגשה?

תלמוד לומר "והקריבה", דהווי מיעוטא, דמשמע: אותה האמורה בפרשה אתה מגיש ולא אחרת — למעט מנחת נסכים.

ופרכינן: והא אפיקתיה, הרי כבר דרשנו מ"והקריבה", וילפת ממנה לעיל לרבות מנחת סוטה!?

ומשינינן: הא מצי למיכתב "והקריב", וכתב "והקריבה". ומיתור האות ה"א ילפינן למעט מנחת נסכים.

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא מנחת נסכים?

תלמוד לומר "אלה" — אין לי אלא אלה החמשה שבענין, ותו לא.

או אינו אומר הכתוב "אלה" אלא ביחס לאומר "הרי עלי מנחה" סתם שמביא חמישתן, משום שלא פירט בנדרו איזה מהן נדר! ? (26)

תלמוד לומר "מאלה" ללמדך, רצה אחת מאלה מביא, רצה חמישתן מביא.

רבי שמעון אומר, "את המנחה" שלמדנו מהכתוב הזה לרבות שאר מנחות, כגון מנחה של חוטא להגשה, (27) יכול שאני מרבה מכאן אף שתי הלחם ולחם הפנים שיהיו טעונים הגשה?

תלמוד לומר "מאלה", דמשמע מיעוטא, שאין טעון הגשה אלא דבר הדומה לאלו. (28)

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא שתי הלחם ולחם הפנים?

כשאמר הרי עלי מנחה, בלשון יחיד, זה לא שמענו.

27. לפי גירסא אחת בגמרא, רבי שמעון לומד מכאן לרבות מנחת נכרים ומנחת נשים להגשה. והקשה החשק שלמה [סא ב], שהרי מבואר לקמן [עג], שרבי שמעון יכול לסבור כרבי עקיבא הסובר שנכרי אינו מביא אלא קרבן עולה, [שאינה נאכלת], ולדבריו גם אין העכו"ם מביא מנחה הנאכלת, כמבואר שם בגמרא, ואם כן אינו מביא אלא מנחת נסכים, והרי לרבי שמעון ודאי אין בה הגשה, שהיא כולה כליל. והניח בצ"ע.

28. יש להעיר, שהרי לעיל כבר למדנו מ"אלה", שאין היחיד מביא מנחת נדבה משעורין, וצ"ע.

שבה הוא מתחייב על כל פנים, ואינה תלויה במעשה כל שהו כמו ברכת המזון, שחיובה תלוי באכילתו, שהרי קיימא לן כרבי יהודה נגד רבי שמעון. ולר"י העומר נחשב תדיר יותר ממנחת חוטא וסוטה, מטעם שבו מתחייבים על כל פנים, וכן דן הקרן אורה לענין תקיעת שופר ומילה, שלכאורה השופר נחשב תדיר יותר מהמילה מהטעם הנ"ל, ועיי"ש.

26. רש"י מעמיד דין זה באומר הרי עלי מנחה סתם. ולכאורה צריך ביאור, שאם כן, נמצא למסקנא דגמרא, שאם ירצה, יכול להביא חמשתן יחד. והרי עד כאן לא נחלקו רבי יהודה ורבנן לקמן [קד ב], אלא שלרבי יהודה מביא מנחת סולת בדוקא, ולרבנן איזה שירצה יביא, אבל שיוכל להביא את כל ה' מיני מנחות,

מתנתין:

א. אלו טעונות תנופה, ואין טעונות הגשה:
לוג שמן של מצורע.

וקרבן אשמו של מצורע.

והביכורים — בדברי רבי אליעזר בן יעקב,
דאמר ביכורים טעונים תנופה.

ואימורי שלמי יחיד, וחזה ושוק שלחן [של
שלמי יחיד] המונפים יחד.

אחד שלמי אנשים ואחד שלמי נשים דינם
בתנופה, אלא שהתנופה עצמה נעשית
בישראל, שבני ישראל מניפים, ולא באחרים
— שאין הנשים או הנכרים מניפים, על אף
שקרבן השלמים שהם מביאים טעון תנופה
[באימורין ובחזה ושוק].

שתי הלחם ושני כבשי עצרת הבאים עמהם.
כיצד הוא עושה?

נותן שתי הלחם על גבי שני כבשים, ומניח
שתי ידיו למטה משני הכבשים ומניפם יחד.

ב. כיצד היא התנופה?

מוליך ומביא, מעלה ומוריד. שנאמר בחזה
התנופה ושוק התרומה של איל המילואים
"אשר הונף ואשר הורם", ומכאן ילפינן
בבנין אב לכל הטעונים תנופה, שמוליכים
ומביאים אותם, שגם מעלים ומורידים אותם
[על פי תורת כהנים, פרשת צו קמ"ח].

ג. תנופה היתה נעשית אפילו במזרח
המזבח, וכל שכן במערבו שהוא הצד הקרוב
להיכל⁽²⁹⁾. ואילו הגשה היתה נעשית במערב

א-א

מרבח אני שאר מנחות שדומות לאלה
שבענין שבאות בגלל עצמן, ומוציא אני
מנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה אלא
בגלל הזבח שהיא באה עמו.

והלא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח באות
בגלל עצמן, ואם כן, יכול יהיו טעונות
הגשה?

תלמוד לומר "והגישו".

ופרכינן: האי מיבעי ליה לגופה, שטעונה
הגשה?

ומתצינן: מיעוטא מן "והגיש", [דהיינו
דמצי למיכתב והגיש בלא האות ה"א,
וכתיב] "והגישו".

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא
מנחת כהנים ומנחת משיח?

מרבח אני שאר מנחות שיש מהן לאישים,
ובאות בגלל עצמן, ויש מהן לכהנים.

ומוציא אני:

שתי הלחם ולחם הפנים — שאין מהן
לאישים.

ומנחת נסכים — שאינה באה בגלל עצמה.

ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח — שאין
מהן לכהנים.

נאמר באותה פרשה בענין הקומץ: "והרים
הכהן מן המנחה". יכול ירים בכלי?

תלמוד לומר במקום אחר "והרים ממנו
בקומצו", מה הרמה האמור לחלן בקומצו
ולא בכלים, אף הרמה האמור כאן בקומצו.

29. רש"י מפרש שאם רצה יכול להניף אפילו במזרח, שגם הוא קרוי "לפני ה'", אבל ודאי